

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 232/03-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészároša a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť M. K., bytom T. T., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., T., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 785/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 785/97 porušil právo M. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 785/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. K. p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 120 000 Sk (slovom stodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trenčíne p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 13 470 Sk (slovom trinásťtisícštyristosedemdesiat slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trenčíne povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. J. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 17. decembra 2003 č. k. I. ÚS 232/03-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K., bytom T. T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Trenčíne (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 785/97.

Zo sťažnosti, z jej doplnenia a príloh vyplynulo, že sťažovateľ 12. novembra 1997 podal na okresnom súde žalobu o náhradu škody z ublíženia na zdraví vo výške 234 463 Sk. Podľa tvrdenia sťažovateľa od podania žaloby bol okresný súd v napadnutej veci nečinný do roku 2003. Skutočnosť, že okresný súd *„nebol schopný za šesť rokov trvania sporu vytýčiť ani jedno pojednávanie, a jeho vec ostala nepovšimnutá päť rokov“*, považuje sťažovateľ za porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, preto navrhuje, aby ústavný súd vydal toto rozhodnutie:

„Okresný súd v Trenčíne v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 785/97 porušil právo M. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Okresnému súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 785/97 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

M. K. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 300 000,- Sk, ktoré je Okresný súd v Trenčíne povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto uznesenia.

Okresnému súdu v Trenčíne ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. K. na účet advokáta JUDr. J. K. ... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto uznesenia“.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. M. T., listom z 2. februára 2004 sp. zn. Spr. 88/04 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 9. februára 2004.

Predsedníčka okresného súdu v relevantnej časti svojho vyjadrenia uviedla, že:

„Žaloba o náhradu škody v sume 234.463,- Sk podaná na tunajší súd 12. 11. 1997 bola pridelená JUDr. Č., ktorá v nej do svojho odchodu na Krajský súd Trenčín (v roku 2000 stáž, v roku 2001 preloženie) nekonala plynulo (doručila iba žalobu na vyjadrenie protistrane). Po jej odchode bol spis pridelený novozvolenej sudkyňi Mgr. K., ktorá tiež vo veci nekonala. Dňom 01. 07. 2001 odišla na materskú dovolenku. Z toho dôvodu bol tento spis pridelený ďalšej sudkyňi (02. 07. 2001). Tá v mesiaci jún 2002 dala pripojiť spis z trestného oddelenia 2 T 142/96 a vyzvala zástupcu žalobcu, aby sa vyjadril, či vzhľadom na odstup času od podania žaloby nedošlo medzi účastníkmi k mimosúdnej dohode. Vzhľadom na oznámenie žalobcu (zo dňa 19. 06. 2002), že došlo k plneniu z poisťovnej udalosti, vyzvala ho, aby uviedol, či navrhuje, aby do konania vstúpila Slovenská poisťovňa ako vedľajší účastník. Túto úpravu omylom expedovala kancelária aj v januári tohto roku namiesto výzvy zástupcovi, aby doplnil plnú moc, pretože táto nemá náležitosti. (...).

V súvislosti s prieťahmi v predmetnom konaní si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že od územnosprávnej reorganizácie súdu v roku 1996 je tunajší súd personálne poddimenzovaný. V rokoch 1997 – 2000 mal každý sudca okolo 1.000 spisov. V roku 2000 na tunajšom súde pracovalo iba 13 z 23 sudcov. Zákonná sudkyňa JUDr. Č. (spolu s ďalšími dvoma sudcami) bola napriek výslovnému nesúhlasu predsedníčky súdu a celého

kolektívu preložená na stáž odvolacieho súdu. Stalo sa tak v čase, keď na Okresnom súde Trenčín pôsobilo namiesto 23 iba 16 sudcov. Po preložení uvedených 3 sudcov na krajský súd ich ostalo 13. Počet spisov pripadajúcich na každého sudcu bol od 800 do 1000 vecí. Vzhľadom na tento stav nebolo možné prijať žiadne účinné opatrenia na zabránenie prietahov, pretože v kompetencii predsedu súdu nie je zabezpečiť dostatočný počet sudcov alebo zabrániť ich preloženiu na iný súd.

Pri uvedených počtoch vecí pripadajúcich na jedného sudcu nie je možné konať plynulo a rýchle vo všetkých sporoch, najmä za situácie, že okrem zostatkov z predchádzajúcich období príde každému sudcovi do jeho oddelenia 60 – 70 nových vecí. Ani toho času nie je súd personálne dobudovaný. Tri sudcovské miesta, na ktoré bol vyhlásený konkurz už v januári minulého roku (2003), nie sú stále obsadené. Napriek tomu došlo k preloženiu ďalších dvoch sudcov na krajský súd, a to bez ich plnej náhrady.“

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedol, že:

„Okresný súd v zastúpení predsedníčky súdu JUDr. M. T. zaslal Ústavnému súdu SR vyjadrenie, v ktorom prakticky priznáva skutkové tvrdenia, ktoré som uviedol v podanej sťažnosti dňa 14. 11. 2003.

Je pravdou, že môj spor voči J. K. o náhradu škody bol od 12. 11. 1997 pridelený trom sudkyňiam a to JUDr. Č., Mgr. K. a následne JUDr. Š. a taktiež je pravdou, že Okresný súd Trenčín má nedostatok sudcov, avšak pri pochopení všetkých týchto objektívnych príčin neviem pochopiť, ako môže byť na súde bez povšimnutia žaloba šesť rokov bez toho, aby sudca ktorému vec bola pridelená bol v tejto veci nečinný.

O mňa ako poškodeného sa nikto nezaujímal, či môj zdravotný stav sa zlepšil, či mám trvalé následky alebo nie a Slovenská poisťovňa mi v roku 2000 poukázala 112.930,- Sk, čo je smiešna suma za zranenia, ktoré som vinou nezodpovednej vodičky utrpel.

Tiež ma prekvapilo, keď mi právny zástupca oznámil, že bol vyzvaný súdom, aby advokát predložil plnú moc, ktorou som ho poveril mojím zastupovaním, keď túto som podpísal a predložil už pri podávaní žaloby dňa 12. 11. 1997, čo aj v prílohách žaloby je uvedené.

Ak by takáto plná moc v spise nebola, aký by mal dôvod súd s mojím právnym zástupcom komunikovať, ak by moja plná moc sa v spise nenachádzala ?

Ved' dňa 07. 06. 2002 JUDr. Š. oznamovala môjmu právnemu zástupcovi, že jej opatrením predsedníčky OS Trenčín č. Spr 58/01 bola vec sp. zn. 6 C 785/97 pridelená do jej senátu, pričom o žiadnej plnej moci sa v prípise nehovorí, takže evidentne sa v spise nachádzať musela. Nevie, či túto plnú moc niekto zo spisu zámerne vytiahol z dôvodu, že nebolo možné s kým komunikovať, pretože do roku 2003 neboli vo veci robené žiadne úkony. Až dňa 09. 07. 2003 opäťovne súd zaslal výzvu môjmu právnemu zástupcovi, aby oznámil či navrhuje aby do konania vstúpil ako vedľajší účastník Slovenská sporiteľňa a. s. Bratislava.

Prvýkrát sa o kvalifikovanej plnej moci hovorí v prípise z 13. 01. 2004, kde súd môjho právneho zástupcu vyzýva na jej predloženie. Pokiaľ by sa malo jednať o takéto zahmlievanie, že nebolo možné vo veci konať pre nedostatok plnej moci môjho advokáta, toto nie je pravdou z dôvodov, ktoré som vyššie uviedol.

Z vyjadrenia odporcu teda jednoznačne vyplýva, že si odporca priznáva chybu, že v predmetnom spore nebolo konané a že táto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty u mňa ako navrhovateľa do takej miery, že moje právo na súdnu ochranu, ktoré trvá tak dlho sa stáva iluzórnym a ohrozuje ho vo svojej podstate. Tým došlo k porušeniu môjho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. “

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 113/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 785/97:

Dňa 12. novembra 1997 podal sťažovateľ na okresnom súde žalobný návrh o náhradu škody (z ublíženia na zdraví pri dopravnej nehode) vo výške 234 463 Sk proti J. K., (ďalej len „žalovaná“). Z čísla listu 15. spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ pripojil k svojej žalobe aj plnomocenstvo pre svojho právneho zástupcu.

Uvedená žaloba bola 23. decembra 1997 doručená žalovanej. Dňa 22. septembra 1998 advokát JUDr. S. Š. doručil okresnému súde plnú moc na zastupovanie žalovanej.

Dňa 7. júna 2002 konajúca sudkyňa požiadala sťažovateľa, aby oznámil okresnému súde, či trvá na podanom žalobnom návrhu, a v ten istý deň vyzvala právneho zástupcu žalovanej, aby predložil plnomocenstvo svojej klientky za účelom založenia do spisu.

Sťažovateľ dňa 21. júna 2002 oznámil okresnému súde, že na žalobe trvá.

Dňa 9. júla 2002 konajúca sudkyňa vyzvala sťažovateľa, aby oznámil okresnému súde, či trvá na tom, aby do konania vstúpila Slovenská poisťovňa, a. s., ako vedľajší účastník. Sťažovateľ 18. júla 2002 oznámil okresnému súde, že navrhuje, aby do konania vstúpila Slovenská poisťovňa, a. s., ako vedľajší účastník.

Konajúca sudkyňa 22. januára 2004 vyzvala právneho zástupcu sťažovateľa, aby predložil plnomocenstvo na zastupovanie sťažovateľa na jeho založenie do spisu, a v ten istý deň vyzvala Allianz – Slovenskú poisťovňu, a. s., aby sa vyjadrila k tomu, či vstupuje do konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o náhradu škody z ublíženia na zdraví vedenom pod sp. zn. 6 C 785/97,

v ktorom sťažovateľ vystupuje ako žalobca, došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o náhradu škody z ublíženia na zdraví môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s určovaním jej výšky často znaleckým dokazovaním. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný nemôže pripísať na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Na vrub sťažovateľa nemožno pričítať ani to, že by pri podaní žalobného návrhu nepriložil k svojmu podaniu plnomocenstvo pre svojho právneho zástupcu, a tým zbytočne predlžoval konanie, pretože zo zapožičaného súdneho spisu vyplýva, že k žalobe na č. 1. 15 bolo pripojené aj uvedené plnomocenstvo.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým konštatuje, že v takej pre sťažovateľa významnej veci, akou je náhrada škody z ublíženia na zdraví, bol okresný súd nečinný štyri roky a päť mesiacov, konkrétne od 23. decembra 1997 do 7. júna 2002. Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pričom ani úkony, ktoré boli vykonané po uvedenom období nečinnosti, tiež neboli efektívne, nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02), ba dokonca okresný súd bol znova nečinný od 18. júla 2002 do 22. januára 2004 počas jedného roka a šiestich mesiacov. Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu v trvaní najmenej piatich rokov a jedenástich mesiacov bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú vo veci náhrady škody z ublíženia na zdraví z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli

spôsobené zložitou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto prieťahy, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk, ktoré odôvodnil aj tým, že „*v predmetnom spore nebolo konané a že táto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty u mňa ako navrhovateľa do takej miery, že moje právo na súdnu ochranu, ktoré trvá tak dlho sa stáva iluzórnym a ohrozuje ho vo svojej podstate*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia

zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä vzhľadom na dlhodobú bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané vo výške 120 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 13 470 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia advokátom JUDr. J. K., T., tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 4.

Náhrada sa priznala za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti zo 14. novembra 2003 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 9. februára 2004). Za dva úkony vykonané v roku 2003 patrí odmena v sume po 4 270 Sk a k tomu dvakrát náhrada režijného paušálu po 128 Sk a za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2004, patrí odmena v sume 4 534 Sk a režijný paušál 136 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkom sumu 13 470 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2004